

REPOPULAREA MUNȚILOR RODNEI CU CAPRĂ NEAGRĂ

Dr. ing. Pânzariu Gheorghe

Această acțiune a început în anul 1964 și s-a încheiat în 1970. Până prin anii 1933-1935 în Munții Rodnei au existat exemplare de capre negre, care au dispărut însă datorită braconajului practicat de localnici, în principal cu ajutorul armelor rămase după primul război mondial, dar și prin alte metode și mijloace. Dovada existenței anterioare a caprei negre în acești munți o constituie nu numai amintirile localnicilor ci și exemplarele recoltate de aici, unele constituind chiar recorduri mondiale. Țarouca, E. (1899) spune că la prima expoziție internațională de trofee vânătoarești de la Viena, cel mai viguros și frumos trofeu de capră neagră provenea din Maramureș, deci Munții Rodnei. De aceea termenul potrivit pentru această acțiune este cel de reponulare.

Pentru acțiunea de repopulare, la început, s-au folosit iezi de capră neagră prinși de către personalul ocolului silvic Borșa în Bucegi, Pietra Craiului, Făgăraș și Retezat. Pentru reușita acțiunii, înainte de aducerea iezilor s-au făcut unele amenajări strict necesare în locul numit Fața Pietrosului, la 1500 m altitudine și anume:

- construirea unei cabane în care să stea paznicii și personalul îngrijitor;
- împrejmuirea unui teren cu suprafața de peste 4 ha cu un gard impenetrabil, constând din trunchiuri crăpate în două, așezate vertical, cu înălțimea de 5 m, care a constituit „țarcul de aclimatizare”;
- amenajarea unei poteci de acces pe care să se poată urca și cu căruța cu două roți cu care să se transporte materialele necesare construcțiilor, a iezilor și altele.

Iezii au fost capturați în primele zile după fătare prin sperierea caprei mame cu focuri de armă, iedul rămas neajutorat putând fi ușor prins. Alăptarea în continuare se făcea de capre domestice care erau după fătare, aduse special de la Borșa împreună cu iezii lor, care erau sacrificați după prinderea primilor iezi de capră neagră.

În perioada 1964-1967 au fost prinși și aduși în țarc mulți iezi, dar majoritatea au murit din diferite cauze, așa încât în 1967 au fost lansate în libertate numai 8 exemplare din cele crescute în țarc. Deoarece metoda prinderii iezilor de capră neagră s-a dovedit a fi greoaie, neeconomică și cu rezultate îndoielnice, începând cu anul 1968 au fost aduse încă 16 capre negre mature, prinse cu plasele în aceleași masive muntoase și de același personal.

Ca urmare, efectivul total eliberat în Pietrosu Rodnei a fost de 24 exemplare mature (8 din iezii crescuți în țarc și 16 prinse ca adulți). Din total, 11 au fost femele.

Efectivul actual, la nivelul anului 1990 în cadrul Ocolului Borșa este de 323 exemplare total, din care 153 masculi și 170 femele. Metodologia de raportare nu cere evidențierea separată a tineretului.

Acțiunea de repopulare s-a desfășurat în Masivul Pietrosu care, fiind rezervație naturală, a oferit condiții optime de dezvoltare prin hrană abundentă și liniște. Când efectivul din acest masiv a depășit optimul, în mod natural caprele au început să migreze, din aproape în aproape, în întregul lanț al Munților Rodnei, în prezent fiind semnalate exemplare cu iezi și în Masivul Inău, deci la cealaltă extremitate. Migrația se produce toamna, după coborârea stânilor, când se instaurează liniștea și pacea la munte.

În afară de Pietrosu - unde este nucleul principal și „pepiniera” de noi exemplare - în perioada de vară se găsesc în mod sigur exemplare și în masivele Puzdra, Pietra Rea și Inău.

Aici caprele se retrag în porțiunile cu stâncării greu accesibile, unde găsesc locuri de adăpost în special contra câinilor de la stâni.

În general, în timpul iernii, trebuie dăm hrană suplimentară. Singurele care beneficiază de ceva fân sunt cele cantonate în Zănoaga Iezer, unde fiind aproape de coliba de vânătoare din acest loc, pădurarul le asigură încă din vară o parte din fânul necesar, dar care nu ajunge niciodată nici măcar până la Crăciun, fiind mâncat prin concentrări masive de exemplare încă după primele zăpezi care aici apar foarte devreme. Dar când stratul de zăpadă crește, caprele negre coboară la limita superioară a pădurii sau se localizează pe lângă culmile proeminente de pe care vântul spulberă zăpada și unde mai găsesc ceva iarbă uscată pe care o consumă.

În tot timpul sezonului de vegetație, dar cu deosebire primăvara, odată cu apariția colțului ierbii, în rezervație se pune sare în sărării. În celelalte masive nu se acordă nici măcar sare.

Dușmanul principal al caprei negre, cu deosebire în afara rezervației, este omul, atât direct, prin acte de braconaj, cât și indirect prin însăși activitatea sa, care conturbă liniștea, dar și prin pagubele produse de câinii de la stâni, mai ales la iezi.

Ca dușmani naturali trebuie amintiți lupul și râsul dintre mamiferele răpitoare, iar dintre păsări în special acvila (la iezii mici).

Nu s-au constatat pagube produse de lupi. De fapt, în rezervație s-au făcut și se mențin măsuri speciale de combatere a lupilor. În celelalte masive nu sunt instituite asemenea măsuri, acțiuni de combatere făcându-se doar când apar haite cu exemplare numeroase, considerând că menținerea unui număr rezonabil de răpitoare e necesar.

Deși suntem convinși că există pierderi anuale normale în efectiv, nu putem face nici o evaluare a acestora deoarece nu s-au găsit urme. Menținerea efectivului de capre negre în rezervație la un număr relativ constant în ultimii ani, cu tot sporul anual, nu înseamnă pierderi, ci migrarea exemplarelor în afara rezervației. Acolo sigur se produc pierderi mari, dar cifra reală nu pot fi date.

Desigur că în Munții Rodnei există multe locuri favorabile producerii avalanșelor de zăpadă. Dar probabil caprele negre le cunosc și se feresc de ele, deoarece după topirea zăpezii acumulate nu s-au descoperit cadavre, schelete sau coarne de capre negre.

Capra neagră este un animal sociabil, trăind în ciopore de diferite mărimi. Numai țapii bătrâni stau izolați, lungimea cioporului este diferită, depinzând de densitatea efectivului și condițiile de hrană ce le găsește într-un anumit loc fiind legate de o anumită suprafață de teren, în general de câte o zănoagă sau versant. Într-o zănoagă mică, așa cum este cea a Iezerului, fiind deranjat și de turiștii care parcurg poteca ce o traversează, cioporul nu depășește 14 exemplare, pe când în Zănoaga Mare, alăturată, cioporul ajunge la 4 exemplare.

Menținerea numărului se face în mod natural, prin migrarea exemplarelor existente peste optimul oferit de stațiune. În medie, numărul exemplarelor într-un ciopor este de 20-25 exemplare. Aceasta însă în rezervație, unde există condițiile cele mai bune de trai. Cioporul este constituit din femele cu iezi, femele fără iezi și tineret ce a împlinit un an. Țapii tineri se asociază câte 2-4 la un loc. În timpul alergatului, în ciopor sau pe lângă acesta, intră și țapii maturi.

Se constată o pendulare a efectivului între versanții însoriți și umbriți, în funcție de condițiile climatice existente la un moment dat. Primăvara majoritatea caprelor stau pe versanții însoriți unde găsesc primele fire de iarbă pe brânele expuse soarelui. Vara se retrag pe versanții umbriți, unde este mai răcoare și probabil că și iarna este mai fragedă. De pe la începutul lui septembrie, odată cu primele brume, încep să se retragă din nou pe versanții însoriți, unde are loc și alergatul (perioada împerecherii).